

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överlåtande till Malå kommun av visst område av den vid avvitrningen inom Malå socken till kyrkstad avsatta mark; given Stockholms slott den 29 februari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

David Pettersson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 februari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Pettersson anför:

Hos Kungl. Maj:t hava *Malå socknemän* genom utsedda ombud anhållit att få till byggnadstomter försälja intill hälften av kommunens s. k. kyrkstadsjord. Såsom skäl för ansökningsen har anförts huvudsakligen följande.

I kyrkbyn, som vore socknens centrum, yppade sig flera tillfällen till arbetsförtjänst än annorstädes i kommunen, varför arbetare och hantverkare där med begärlighet sökte skaffa sig egna hem. Med undantag av kyrkstadsjorden utgjordes emellertid därvarande mark av skattejord, och de enskilda jordägarna vore obenägna att försälja någon del av sin jord. På kyrkstadsjorden, som hade ett centralt läge i byn, funnes endast ett boningshus avsett för kyrkobesökare, och något behov av ytterligare dylika byggningar funnes ej, enär i byn boende personer beredvilligt upplåte sina bostäder för dem, som infunne sig i kyrkbyn för besök i kyrkan eller i andra ärenden. Skulle i allt fall dylika s. k. kyrkstugor i en framtid behöva uppföras, vore den andra hälften av berörda kyrkstadsjord tillräcklig, varför den i ansökningsen avsedda hälft av samma jord med sannolikhet komme att, därest den bibehölles för sitt nuvarande ändamål, bliva utan nytta.

Över framställningen har kammarkollegium den 6 februari 1924 avgivit infortrat utlåtande och därvid tillika överlämnat utredning av kammarkollegii fjärde arkivkontor ävensom yttranden i ärendet av Malå församling och kommun samt vederbörande kyrkoherde, landsfiskal, förste lantmätare och länsarkitekt ävensom av domkapitlet i Luleå och länsstyrelsen i länet, vilka samtliga tillstyrkt bifall till framställningen.

Av handlingarna i ärendet — däribland en av distriktslantmätaren A. F. Skarin 1920 över kyrkstadsjorden upprättad karta med beskrivning — inhämtas, bland annat, följande.

Vid den 1887 fastställda avvittningen för Malåträsk by avsattes, på begäran av Malå socknemän, till kyrkstad ett område om 45.6 kvadratrev, motsvarande 4.0197 hektar. Detta område, vilket sålunda som samfällighet för Malå socken undantogs vid avvittningen, måste anses vara av krononatur och har ej heller vid skifteslaget sedermera övergått laga skifte ingått i skiftet eller redovisats bland skifteslagets ägor.

I fråga om kyrkstadsjordens bebyggande har länsstyrelsen den 17 maj 1887 fastställt ett av socknemännen antaget förslag till plan.

Det till försäljning föreslagna området är å förberörda karta betecknat med nr 1 och innehåller enligt beskrivningen en areal av 2.36 hektar.

Landsfiskalen har anfört, att å kyrkstadsjorden, vilken bestode av uppodlad och stebunden mark, funnits uppförda stugor, som ägts av från kyrkan avlägset boende och begagnats vid kyrkbesök. Dessa stugor hade emellertid till grunden nedbrunnit 1909, och därefter hade några nya dylika icke uppförts. Med säkerhet kunde därför antagas, att något behov av sådana byggnader icke föreläge. Under alla förhållanden vore, om det nu ifrågavarande området fränskildes, återstoden av kyrkstadsjorden fullt tillräcklig för ändamålet.

Kommunen har vid det förhållande, att kyrkstadsjorden vore av krononatur, förklarat sig villig att, enär kommunen vore i stort behov av tomter dels för egen del och dels för att kunna bereda mindre bemedlade tillfälle till tomtförvärf för uppförande av egna hem, mot en lösen av 500 kronor med äganderätt förvärva förenämnda, å den av Skarin upprättade kartan med nr 1 betecknade område.

Kammarkollegium, som icke funnit något att erinra mot, att ifrågakomna område bleve till Malå kommun under äganderätt upplåtet, har vidare anfört följande.

Vid upplåtelsen syntes kronan icke böra begagna sig av det av kommunen gjorda erbjudandet om lösen för marken. I åtskilliga fall hade nämligen från den till de norrländska s. k. kyrkstäderna vid avvittningen avsatta kronomark områden till vederbörande socknemän under äganderätt upplåtits utan att från det allmännas sida härför fordrats någon ersättning. Kollegiet finge i detta hänseende allenast erinra om Kungl. Maj:ts och riksdagens 1918 fattade beslut angående överlåtelse till Sorsele kommun av visst område av den vid avvittningen inom socknen till kyrkstad avsatta mark (prop. nr 19; R. skr. nr 317). Den omständigheten, att Malå kommun uppenbarligen saknat kännedom om berörda förhållande, syntes icke böra föranleda därtill, att kommunen i detta avseende komme i en mindre gynnad ställning än exempelvis Sorsele. För upplåtelsen torde i övrigt samma villkor böra bestämmas som

för den till Sorsele kommun skedda upplåtelsen. Då emellertid — såvitt handlingarna i ärendet upplyste — nu ifrågakvarande område vore obebyggt, kunde fråga ej uppstå om lösningsrätt av nödigt tomtutrymme för ägare av å området redan befintliga byggnader, vadan förbehåll i sådant avseende ej erfordrades.

På grund av det anförda har kammarkollegium hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå upplåtelse av området i fråga i huvudsaklig överensstämmelse med ovanberörda, av Kungl. Maj:t och riksdagen fattade beslut beträffande Sorsele kyrkostad.

Lika med myndigheterna anser jag socknemännens framställning för- *Departements-*
tjänt av bifall. Någon lösen för området torde, på sätt kammarkollegium *chefen.*
anfört, icke böra utgå. Jag får därför, i anslutning jämväl till vad kam-
markollegium i övrigt föreslagit, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen medgiva,

att ett å ovanberörda karta angivet och med nr 1 utmärkt område om 2.36 hektar må av den vid avvitrningen inom Malå socken till kyrkostad avsatta mark under äganderätt avgiftsfritt överlätas till Malå kommun under villkor:

att å området må — med det undantag, som, på sätt nedan sägs, kan för tillgodoseende av det allmännas behov finnas påkallat — av kommunen upplåtas mark under äganderätt åt enskilda för bebyggande mot de villkor, kommunen kan finna skäligt föreskriva, dock med iakttagande därvid att de, till vilka mark för nämnda ändamål av kommunen upplåtes, skola vara skyldiga att ställa sig till efterrättelse de stadganden, länsstyrelsen kan finna skäligt meddela i avseende å områdets bebyggande;

att, därest efter hörande av vederbörande kommunikationsverk eller annan ämbetsmyndighet, som kan antagas möjligen hava behov av mark inom området, länsstyrelsen finner, att tomt bör undantagas för något statens ändamål, länsstyrelsen skall vid fastställande av plan för områdets bebyggande meddela erforderliga föreskrifter därom, med skyldighet för kommunen att till kronan utan ersättning upplåta sådan tomt; samt

att kommunen må tills vidare och intill dess annorlunda kan varda av Kungl. Maj:t bestämt, disponera för tomtorna inflytande försäljningsmedel och tomtören till bestridande i första rummet av sådana utgifter, som finnas erforderliga för områdets behöriga ordnande, men eljest för åtgärder i ordningens intresse jämväl inom kyrkstadsområdet i övrigt.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Flodman.